

«8. MAI»

Kristiansund N.

Box 41

Utgiver og redaktør
Nils VikdalForretningsfører
Per Kvendbø

Kontor: Fløyvelen 25 — Telefon 1330

Abonnementspris kr. 12.— pr. år

Tredjemanns rett.

Det heter så ofte, at det skal to til å bli nemlig om en sak, men så altfor sjelden tales der om, hvem det går ut over. Og her kommer vi inn på problemet om tredjemanns rett.

Det til enhver tid lovpriste demokrati handler om flertall og mindretall, problemer som gir seg likefrem komiske uttrykk. Vi har flertall og har moralsk rett til å bruke det i velgernes navn, sier dagens profesjonelle politikere, og det samme sier det norske A-parti, som ved valget 10. oktober fikk 85 mandater på 808,835 stemmer, inklusive tyktarbeidernes, mot de andre ikke-sosialistiske partiers 65 mandater på 898,927 stemmer eksklusivt NS-folkene, som ingen stemmerett hadde takket være begge parters toskeskap. (Vi regner her ikke med kommunistene, som fikk 0 mandater på 102,722 stemmer, men de er selv medskyldige i denne himmelropende urettferdighet).

Allt dette gjelder folkerepresentasjonen, som skal bestemme retningslinjene for landets politikk i de kommende fire år, og bare dette viser at en minoritet intet har å si i det politiske liv utover at den har lov til å protestere — en fattig trøst, når de alle må være med på å betale kassaet.

Hva skal man så si når det er tale om arbeidskampene, om den stadig urovekkende lønnskamp mellom arbeidsselgere og arbeidskjøpere? Her står man overfor en verdiløsende kamp mellom to poter, og den rammer like meget alle dem som befinner seg mellom de to fronter som de kjempende selv. Organisasjonene er blitt som Indias hellige ku. Når den viser seg i trafikkstrømmen, må alle andre vike. Det er overtro — ikke demokrati. Hvis to-tre helseførere i en verdensby setter seg ned og påkaller sin organisasjonsmessige rett som protest mot en tariff eller et direktiv, skal millioner av utenforstående mennesker vike unna. Når to-tre melkekjørere er misfornøyet med ett eller annet, og lar melkebilene stå, skal tusener følge deres parole, og hundre tusener spebarn være uten melk. Organisasjonen går foran alt, både helse og liv. Dette er demokrati, dette er folkestyre, og tredjemann har intet å si, hva enten det gjelder de tusener, hvis daglige arbeide er avhengig av elevatoren i skykraperen eller de hundre tusener spebarn i vuggene.

Hånden på hjertet: Er dette folkestyre, eller er det opp igjen eventyret om keiserens nye klær, diktaturet i dets grufulle tomhet?

Det tales så meget om at NS-folkene ville ødelegge det såkalte demokrati, og de straffes med år og tiår for denne påståtte forbrytelse. Her møtes ytterpolene, fra den allikeblott talende Gerhardsen til ungdomslyrikeren, den lille konservative Keilhau, som kjemper seg med det tvilsomme farskap til London-regjeringens provisoriske anordninger. Men ingen taler om tredjemanns rett. Han skulle dømmes uten anledning til å forsvare seg etter gammel norsk lov. Han var henvist til sin egen styrke etter lange måneders sultefengsel og etterat den juridiske forsvaret — ofte knehønt i den norske rettshistorie — hadde fått pålegg om ikke å drive personlige etterforskninger til plage for aktorstatet. Anklagede hadde ingen rett. Han befant seg i ingenmannsland akkurat som hele dagens samfunnsliv, når det er tale om arbeidskonflikter.

Alle må vel i den sunde fornufts navn innrømme at det er noe som knirker i dette maskineri, og at det så lovpriste demokrati trenger en fornyelse. Vi tenker da ikke bare på NS-folkene, hvis stemmer ville ha betydd en fullstendig kursendring i norsk politikk, noe som hele samfunnet får betale for i dag under A-partiets dans på avgrunnens rand i både utenriks- og innenrikspolitikken. Vi tenker like meget på Indias hellige ku, som hos oss er laget om til et tabu-merke LO. Det betegnende er, at alle viker for dette merke — unntatt LO-medlemmene selv, som rett som det er reiser seg til protest mot helligdommen. Men komikken og overtroen er så stor, at både de og LO selv er uantastelige, og det hellige demokrati ligger i støvet for deres tyranni, bare de løfter fingeren.

Vi som er passive tilskuere, ser dette kanskje bedre enn de som har demokratiets vakansjonsmerke og som med angst i blikket bærer det til skue hver gang det blir tale om den beryktede «nasjonale holdning». Det er vi som representerer tredjemanns rett, og det blir vi som i sin tid får til oppgave å organisere og verne denne rett mot alt det forhutlede folkestyres overtro og magi.